

УДК 336.1

Хмельков А. В.*канд. держ. упр., доцент,**Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна;**e-mail: khmelkov@karazin.ua***ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ: ОБСЯГ ТА ЗМІСТ**

Анотація. Домінанта та актуальність дослідження полягає у теоретичному визначенні природи виникнення складових поняття «публічні фінанси», що дало нам можливість встановити причини появи такого суспільно-значимого явища як – «публічні фінанси», при цьому вважаючи «публічні фінанси» синтезованим поняттям у складі понять – «публічність», «гроші», «фінанси», що призвело до розширення категоріального апарату фінансової думки, шляхом уточнення авторської редакції поняття «публічні фінанси». Підґрунтям дослідження є функції фінансів, і перш за все нам потрібно буде спиратися на розподільчу функцію та її інституціоналізацію. В свою чергу, практична значимість полягає у подоланні фрагментарного уявлення про публічні фінанси країни, за допомогою цифрової наочності, тобто розробки формул вартісного виразу публічних фінансів країни з подальшим розрахунком. Автором запропоновано формули які дозволили нам отримати як розрахункові (за доходною частиною – PF_R і за видатковою частиною – PF_E) так і індикативний (I_{SPFI}) показники. Формула для розрахунку вартісного виразу публічних фінансів за доходами (PF_R) підтверджено фактичним розрахунком обсягу публічних фінансів України. Відносно розрахунку за формули (PF_E) – вказано на брак публічно оприлюдненої інформації з офіційних джерел, задля можливості вести дослідження з видатковою частиною публічних фінансів. Розроблений та введений у науковий обіг індикативний показник стабільності публічних фінансів (I_{SPFI}) ґрунтується на балансуванні вартісного виразу публічних фінансів та має номінальне значення (I_{SPFI} – прагне нуля). Отримані показники є інструментами у подальших науково-прикладних розвідках зі сфери публічних фінансів. Зокрема, сприяють науковому пошуку з питань інституціональної інфраструктури публічних фінансів, наприклад – інституту контролю – у визначенні вартісного виразу його предмету контролю.

Ключові слова: вартісний вираз публічних фінансів, деталізація публічних фінансів, інституційна інфраструктура, інститут фіску, публічні фінанси, стабільність публічних фінансів.

Формул: 3; рис.: 0, табл.: 0, бібл.: 15

Khmelkov A.*PhD in Public Administration, Associate Professor,**V.N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine;**e-mail: khmelkov@karazin.ua***PUBLIC FINANCE: SCOPE AND CONTENT**

Abstract. The dominant and relevance of the research is in the theoretical definition of the nature of the emergence of the components of the notion ‘public finances’, which allowed identifying the causes of the emergence of such a socially significant phenomenon as public finances. ‘Public finances’ is considered to be a synthesized notion in the composition of the concepts ‘publicity’, ‘money’, ‘finance’, which led to the expansion of the categorical apparatus of financial thought by specifying the notion ‘public finances’ in the author’s wording. The functions of finances underlie the study, and above all, we will need to rely on the distribution function and its institutionalization. In turn, the practical significance lies in overcoming the fragmentary idea of the public finances of the country with the help of digital visibility, i.e., developing formulas of cost expression of public finances of the country with subsequent calculation. The author proposes formulas that allowed us to get both the estimated (for the revenue part – PFR and for the expenditure part – PFE) and indicative (I_{SPFI}) indices. The formula for calculating the value of

public finances by income (PFR) is confirmed by the actual calculation of the volume of public finances in Ukraine. The lack of publicly disclosed information from official sources was pointed out regarding the calculation of the formula (PFE) in order to study the expenditure part of public finances. The indicative index of public finances stability (I_{SPFI}), developed and introduced into scientific circulation, is based on the balance of the value expression of public finances and has a nominal value (I_{SPFI} – tends to zero). The obtained indicators are the tools for further scientific and applied studies in the field of public finances. In particular, they contribute to the research in institutional infrastructure of public finances, for example, the institution of control in terms of determining the value expression of the subject of its control.

Keywords: expression for costs of the public finances, itemization of public finances, institute of fisk, institutional infrastructure, public finance, stability of public finances.

JEL Classification: G2, G280, G290

Formulas: 3; fig. 0; , tabl.: 0, bibl.: 15

Хмельков А. В.

*кандидат наук по государственному управлению, доцент,
Харьковский национальный университет имени В.Н. Каразина, Украина;
e-mail: khmelkov@karazin.ua*

ПУБЛИЧНЫЕ ФИНАНСЫ: ОБЪЕМ И СОДЕРЖАНИЕ

Аннотация. Доминанта и актуальность исследования заключается в теоретическом определении природы возникновения составных частей понятия «публичные финансы», с практической возможностью рассчитать стоимостное выражение публичных финансов страны, получив расчетный показатель для их анализа в дальнейшем.

Ключевые слова: детализация публичных финансов, институциональная инфраструктура, институт фиска, стоимостное выражение публичных финансов, публичные финансы, стабильность публичных финансов.

Формул: 3; рис.: 0; табл.: 0; библи.: 15

Вступ. Поглиблення сучасного розуміння поняття «Публічні фінанси» потребує здійснення низки дослідницьких кроків щодо змістовного та вартісного наповнення категорії. Необхідним кроком у цьому напрямку є здійснення деталізації внутрішньої структури поняття, що дасть змогу впровадити кількісне обчислення публічних фінансів країни.

Аналіз досліджень та постановка завдання. В попередніх працях нами було досліджено та надано категоріальне визначення поняттю «публічні фінанси», а також розпочато науковий пошук щодо такого явища як «стабільність публічних фінансів» [1]. Завданням для цієї наукової праці є проведення деталізації публічних фінансів, з метою висвітлення внутрішньої структури поняття та визначення природи окремих її складових, з подальшим розрахунком аналітичного показника про якісно-позитивний стан публічних фінансів.

Фокус нашого дослідження співпадає з тематикою наукового пошуку, який проводили як вітчизняні так і зарубіжні вчені: Ч. Бастейбл (Charles Francis Bastable) [2], О. Глушенко [3], А. Гриценко [4], Масгрейв Р. А., Масгрейв П. Б. (Richard A. Musgrave, Peggy B. Musgrave) [5]; Ф. Нітті (Francesco Saverio Nitti) [6], Ж.-Ж. Руссо (Jean-Jacques Rousseau) [7].

Результати дослідження. Визначення складових частин публічних фінансів має спиратися на науковий підхід визначений Томасом Гоббсом - «Усе хаотичне повинно бути розкладено на складові частини, а останні слід розлічити одну від одного, і всяка частина отримавши відповідне їй визначення, повинна зайняти своє тверде місце. Інакше кажучи, потрібен метод, що відповідає порядку творення самих речей» [8]. Саме такому підходу і відповідає запропонований процес деталізації публічних фінансів.

Пристаюючи до процесу деталізації, ми повинні перш за все акцентувати увагу на синонімічність понять «кошти», «гроші» та «фінанси» та як наслідок, час від часу зустрічається вживання поняття «фінанси» у розумінні «кошти» або «гроші» та навпаки. З таким використанням слова та/або терміну «фінанси», для вираження різних понять, стикалися в свої часи майже всі дослідники фінансів, наприклад Чарльз Ф. Бастейбл [2] та Франческо Нітті, на думку кого до фінансів та науки про фінанси відносяться: «... вивчення способів добування і вживання матеріальних засобів необхідних для життя держави і місцевих самоврядувань» [6]. Тому, наявність визначеного та законодавчо закріпленого поняття «публічні кошти» [9] не зупиняє потребу у дослідженні з «публічних фінансів» та введенні цього поняття у науковий обіг та прикладний вимір.

Продовжимо, Нітті вважав, що: «... у всіх сучасних суспільствах, яким би не було їх політичний устрій, величезні маси багатства призначаються на задоволення потреб саме колективного життя» [6], схожу думку висловлював і Чарльз Ф. Бастейбл: «для всіх держав, незалежно від рівня розвитку, наявність ресурсів є необхідним, і, отже, процеси їх формування та використання є предметом вивчення, який на англійській мові найкраще іменувати як – public finance – публічні фінанси» [2]. Відтак, причиною виникнення такого явища як – «публічні фінанси», в будь якій державі та суспільстві, є наявність в них публічних цілей добробуту та як наслідок необхідність пошуку коштів на їх досягнення. В подальшому, ця ініціатива, формалізується в грошові відносини між громадянами і державою в цілому, та між жителями та територіальною громадою у частості. Наслідком цього є те, що «публічні фінанси» починають заключати в собі відносини між суспільством – як джерелом фіскальних платежів та як ініціатором публічних (суспільних) цілей добробуту, з одного боку та державою (або територіальною громадою) – як ініціатором фіскальних платежів та як джерелом грошових коштів на досягнення публічних (суспільних) цілей добробуту, за допомогою розподільчої і контрольної функції фінансів, з іншого боку. Таким чином, «публічні фінанси» є синтезованим поняттям у складі понять: «публічність» – як джерела коштів та ініціаторів цілей, «гроші» – як трансформація від власних (особистих) до публічних з акумуляцією в доходній частині та витрачанням з видаткової частини, а також «фінанси» – як функцій з подальшою ієрархізацією та інституціоналізацією.

Проведена деталізація публічних фінансів, дає нам можливість: по-перше, запропонувати уточнення до раніше зробленого визначення поняття «публічні фінанси» [1], та викласти у такій редакції: «публічні фінанси» – це розподільчо-контрольні відносини з приводу акумулювання, розподілу і використання фондованих або нефондованих грошових коштів публічного сектору економіки; по-друге, для подолання фрагментарного уявлення про таке суспільне явище як публічні фінанси країни, за допомогою цифрової наочності, тобто здійснити наступний крок у дослідженні шляхом розрахунку вартісного виразу публічних фінансів країни. Саме в цьому нам допоможуть функції фінансів, і в першу чергу нам потрібно буде спиратися на розподільчу функцію та її інституціоналізацію (процес інституціоналізації функцій фінансів нами досліджено раніше [10]). А від так, ми маємо в країні інститут фіска з його похідними: агентами інституту фіска, фіскальним навантаженням на суспільство та адмініструванням фіскальних платежів. Під фіскальними платежами ми розуміємо податки, збори, платежі та внески, тобто всі платежі передбачені податковим, митним, бюджетним законодавством та законодавством з держаного соціального страхування. Ці платежі становлять найбільшу частину в надходженнях до доходів бюджетів. Для точності дослідження, потрібно зауважити, що доходи бюджетів також мають неподаткові надходження (доходи від власності; від підприємницької діяльності; від некомерційної господарської діяльності; інші неподаткові надходження) та здається їх можна не включати до розрахунку за таких обставин як – відсутність у такого типу доходів належного зв'язку з розподільчою функцією фінансів, як це відбувається з фіскальними платежами (у яких простежується такий зв'язок за допомогою трансформації статусу коштів – від власних (особистих) до публічних, що є вірним і для трансформації від власних (особистих) фінансів до публічних фінансів, через обов'язок сплати належних

фіскальних платежів фізичними чи юридичними особами будь то резиденти країни або ні). Однак, такого роду надходження зараз також формують доходну частину бюджетів та з акумульовані них, з подальшою участю в розподільчо-контрольних відносинах. Отже, для цілей цифрової наочності ми також повинні їх враховувати. Саме тому, для розрахунку вартісного виразу публічних фінансів країни будемо використовувати доходну частину відповідних бюджетів країни, зокрема такий сукупний аналітичний показник, як – Зведений бюджет України. Враховуючи вище наведене, пропонуємо здійснювати розрахунок вартісного виразу публічних фінансів за формулою:

$$PF_R = R_{CB} + R_{BPF} + R_{BSIF} + R_{BFCSSIU} \quad (1)$$

Джерело: розроблено автором.

де: PF_R — вартісний вираз Публічних фінансів України (за доходами);

R_{CB} — доходна частина Зведеного бюджету України;

R_{BPF} — доходна частина Бюджету Пенсійного фонду України;

R_{BSIF} — доходна частина бюджету Фонду соціального страхування України;

$R_{BFCSSIU}$ — доходна частина бюджету Фонду обов'язкового державного соціального страхування від безробіття України.

За формули (1) та на підставі останньої офіційно оприлюдненої інформації з складових формули, можна здійснити оцінку вартісного виразу публічних фінансів України за 2017 рік, (одиниця виміру - гривень), а саме:

$$PF_R = 1\,009\,820\,865\,329,22 + 296\,281\,709\,400,00 + 17\,003\,009\,000,00 + 10\,020\,620\,500,00;$$

звідси отримуємо $PF_R = 1\,333\,126\,204\,229,22$ гривень.

Джерело: розроблено автором на підґрунті офіційно оприлюдненої інформації [11; 12; 13; 14].

Показник PF_R є наочним свідченням про недоцільність ототожнення публічних фінансів країни з щорічним державним бюджетом, як за змістом показників так і за обсягом. Підґрунтям твердженню є остаточні данні виконання урядом державного бюджету на 2017 рік, обсяг за доходами якого становить 793 441 800 000,00 гривень [15] або лише 59,52% від PF_R за 2017 рік.

Таким чином, ми маємо змогу застосовувати отриманий аналітичний показник задля подальших наукових та прикладних цілей у сфері публічних фінансів. Перш за все, задля дослідження стабільності публічних фінансів та чинників впливу на них. Під «стабільністю публічних фінансів» ми розуміємо, як раніше вже визначали, – «якісно-позитивний стан публічних фінансів, при якому відсутня негативна мінливість в затверджених цілях та параметрах» [1]. На стабільність публічних фінансів впливають як зовнішні фактори, так і внутрішні. При цьому внутрішніми факторами є саме внутрішні складові частини публічних фінансів. Дестабілізація публічних фінансів з боку їх внутрішньої структури, обумовлено самою сутністю поняття публічних фінансів – тобто, публічні потреби випереджають фінансові можливості. Про що нас попереджав Ж.-Ж. Руссо: «... найважливіший принцип управління фінансами, саме: набагато ретельніше працювати над тим, щоб попереджати потреби, ніж над тим, щоб збільшувати доходи» [7]. А від так, якщо ми хочемо досліджувати стабільність публічних фінансів, то нам потрібно розрахувати вартісний вираз публічних фінансів за плановими видатками, з подальшим розрахунком рівноваги між двома частинами. Для цього, по-перше, визначимося з формулою вартісного виразу видаткової частини публічних фінансів країни, у наступному вигляді:

$$PF_E = E_{CB} + E_{BPF} + E_{BSIF} + E_{BFCSSIU} \quad (2)$$

Джерело: розроблено автором

де: PF_E — вартісний вираз Публічних фінансів України (за видатками);

E_{CB} — видаткова частина Зведеного бюджету України;

E_{BPF} — видаткова частина Бюджету Пенсійного фонду України;

E_{BSIF} — видаткова частина бюджету Фонду соціального страхування України;

$E_{BFCSSIU}$ — видаткова частина бюджету Фонду обов'язкового державного соціального страхування від безробіття України.

По-друге, використовуючи попередні показники, пропонуємо до уваги індикативний показник стабільності публічних фінансів, у вигляді:

$$I_{SPF1} = PF_R - PF_E \quad (3)$$

Джерело: розроблено автором.

де: I_{SPF1} — індикатор стабільності публічних фінансів України. При цьому, показник I_{SPF1} — прагне нуля, що і буде якісно-позитивним станом публічних фінансів.

Запропонований індикатор стабільності, ґрунтується на балансуванні вартісного виразу публічних фінансів. А від так рівновага або баланс між двох частин, доходною та видатковою, є ключовим станом стабільності. При цьому, для якісно-позитивного стану публічних фінансів будь яке відхилення: профіцит або дефіцит, є свідченням дестабілізації стану за тих чи інших умов і як наслідок, є негативним результатом. Наприклад: наявність профіциту (тобто $I_{SPF1} > 0$) свідчить або про те, що існує занадто багато ініціатив з фіскальних платежів, або про малу кількість ініціатив з публічних (суспільних) цілей з добробуту. Таке негативне явище у суспільстві, з часом, у той чи іншій спосіб, вплине на публічні фінанси дестабілізуючи їх. В свою чергу, наявність дефіциту (тобто $I_{SPF1} < 0$) свідчить про протилежну ситуацію між обсягом надходжень та цілями витрат. Не зважаючи на протилежність, обидві ситуації мають спільний признак – прояв у майбутньому – самовідтворювання негативного стану та наслідків від цього. Стан індикатора, що свідчить про відсутність профіциту або дефіциту публічних фінансів (тобто $I_{SPF1} = 0$) ще не є безумовним та беззаперечним якісно-позитивним станом публічних фінансів країни, це не повинно стати причиною для припинення подальшого аналізу. Причина полягає у тому, що зовнішній користувач показника, вивчаючи лише сам показник, не знає чи всі публічні потреби та цілі враховані в вартісному виразі видаткової частини публічних фінансів, а якщо і всі враховані, то чи в повному обсязі вони профінансовані, а також яка якість та ефективність від фінансування визначених цілей та потреб. Теж саме стосується фіскальних платежів – чи були заходи з запровадження та адміністрування їх вичерпними, надходження до доходної частини не мають будь яких резервів. Недосвідченість спричинена тим, що такого типу інформація є виключно у внутрішнього користувача, тобто у розробника того чи іншого бюджету та у суб'єкта його затвердження. Отже, прозорість та контроль в сфері бюджетування публічних фінансів є необхідними умовами задля руху до стабільності публічних фінансів.

На наприкінці дослідження, зауважимо, теперішній стан публічного оприлюднення даних з публічних фінансів, зокрема Зведеного бюджету України є вкрай неінформативним, і ми не маємо у своєму розпорядженні останньої офіційно оприлюдненої інформації з видаткової частини Зведеного бюджету України. Тому ми не маємо можливості застосувати для розрахунків формули (2 та 3) через їх урахування видаткової частини зазначеного бюджету. Таке становище доводить вищевикладену думку, що прозорість в сфері бюджетування публічних фінансів є необхідною умовою задля руху до стабільності публічних фінансів, а її відсутність, навпаки одразу запускає негативний причинно-наслідковий зв'язок у дослідженні, в розрізі всіх аспектів, публічних фінансів країни, а саме: «відсутність сукупного показника» – «неспроможність здійснення аналізу» – «відсутність підсумку та висновків як про стан публічних фінансів так і решти супутніх та похідних висновків».

Висновки. Результати цього дослідження полягають як у теоретичному так і практичному значенні. Теоретичне значення полягає у визначенні природи виникнення складових поняття «публічні фінанси», що дало нам можливість: по-перше, встановити причини появи такого суспільно-значимого явища як – «публічні фінанси»; по-друге, вважати «публічні фінанси» синтезованим поняттям у складі понять – «публічність»,

«гроші», «фінанси»; по-третє, посилити категоріальний апарат наукової думки, шляхом запропонування уточненої авторської редакції поняття «публічні фінанси». В свою чергу, практична значимість полягає у розробки формул вартісного виразу публічних фінансів країни. Формули дозволили нам отримати і розрахункові (за доходною частиною – PF_R ; за видатковою частиною – PF_E) і індикативний (I_{SPFI}) показники. Всі показники можуть застосовуватися в науково-прикладних розвідках з метою аналізу стану публічних фінансів.

Крім того, здійснені наукові розвідки сприяють науковому пошуку з питань інституціональної інфраструктури публічних фінансів, зокрема – інституту контролю – у визначенні вартісного виразу предмету контролю.

Література

1. Хмельков А. В. Институциональная инфраструктура обеспечения стабильности публичных финансов: к постановке проблемы / А. В. Хмельков // Вестник Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина — Харьков: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2014. — № 1118. — Вып. 88. — С. 84—90. — (Серия : Экономическая).
2. Бастейбл Ч. Ф. Общественные финансы : [пер. с англ.] / Ч. Ф. Бастейбл ; под ред. канд. экон. наук С. П. Захарченко. — Харьков : Виват, 2016. — 808 с.
3. Глущенко О. В. Формування фінансової архітекτονіки забезпечення національного добробуту : монографія / О. В. Глущенко // Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. — 220 с.
4. Гриценко А. А. Институциональная политическая экономия: предмет, методология, содержание / А. Гриценко. — Saarbrücken : LAP LAMBERT Academic Publishing, 2014. — 516 с.
5. Масгрейв Р. А. Государственные финансы: теория и практика : пер. с англ. / Р. А. Масгрейв. — Москва : Бизнес Атлас, 2009. — 716 с.
6. Нитти Ф. Основные начала финансовой науки / Ф. Нитти ; пер. с итал. И. Шрейдера ; под ред. и с доп. А. Смирновского ; предис. А. Чупрова. — Москва : М. и С. Сабашниковы, 1904. — 624 с.
7. Руссо Ж.-Ж. О политической экономии : трактаты / Ж.-Ж. Руссо. — Москва : Наука, 1969. — 703 с. — (Серия : Литературные памятники).
8. Гоббс Т. Сочинения : в 2 т. : пер. с лат. и англ. / Т. Гоббс ; ред. В. В. Соколов. — Москва : Мысль, 1989. — Т. 1. — 622 с.
9. Про відкритість використання публічних коштів : Закон України від 11 лютого 2015 року № 183-VIII / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 2015. — № 16. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/183-19>. — Загол. з екрана.
10. Хмельков А. В. Инвариантность иерархии институциональной инфра-структуры стабильности публичных финансов как закономерный результат реализации функций финансов / А. В. Хмельков // Економіка та держава. — 2015. — № 8. — С. 25—28.
11. Звіт про виконання Зведеного бюджету України за 2017 рік [Електронний ресурс] / Державна казначейська служба України. — Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=400657>. — Загол. з екрана.
12. Про затвердження бюджету Пенсійного фонду України на 2017 рік : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2017 року № 17 [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/17-2017-%D0%BF>. — Загол. з екрана.
13. Про затвердження бюджету Фонду соціального страхування України на 2017 рік : Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2017 року № 104 [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/104-2017-%D0%BF>. — Загол. з екрана.
14. Про затвердження бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття на 2017 рік : Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2017 року № 102 [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/102-2017-%D0%BF>. — Загол. з екрана.
15. Про схвалення Звіту про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2017» : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 року № 197-р [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/197-2018-%D1%80>. — Загол. з екрана.

Стаття рекомендована до друку 10.12. 2018

© Хмельков А.В.

References

1. Khmelkov, A. V. (2014). Institucional'naya infrastruktura obespecheniya stabil'nosti publichnyh finansov: k postanovke problemy [Institutional infrastructure to ensure the stability of public finances: to the problem statement]. Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina Seriya «Ekonomiczna» — Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University Economic Series, 88, 84—90 [in Russian].
2. Bastable, Ch. F. (2016). Obshchestvennye finansy [Public Finance]. S. P. Zakharchenkov (Ed.). Kharkov: Vivat [in Russian].
3. Hlushchenko, O. V. (2016). Formuvannia finansovoi arkhitektoniky zabezpechennia natsionalnoho dobrobutu [Financial architectonics of national well-being provision]. Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina [in Ukrainian].
4. Hrytsenko, A. A. (2014). Institucional'naya politicheskaya ekonomiya: predmet, metodologiya, soderzhanie [Institutional political economy: subject, methodology, content]. Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic Publishing [in Russian].
5. Musgrave, R. A., & Musgrave, P. B. (2009). Gosudarstvennye finansy: teoriya i praktika [Public finance in theory and practice]. Moscow: Biznes Atlas [in Russian].
6. Nitti, F. (1904). Osnovnye nachala finansovoy nauki [The foundations of financial science]. (I. Shrejder, Trans.). A. Chuprov & A. Svirshchevskij (Eds.). Moscow: M. and S. Sabashnikovy [in Russian].
7. Russo Zh.-Zh. (1969). O politicheskoy ekonomii: traktaty [About political economy: treatises]. Moscow: Nauka [in Russian].

8. Hobbes, T. (1989). Sochineniya [Works]. (V. V. Sokolov, Trans, Ed.). Moscow: Mysl [in Russian].
9. Verkhovna Rada Ukrainy. (2015, February). Pro vidkrytist vykorystannia publichnykh koshtiv: Zakon Ukrainy vid 11 liutoho 2015 roku № 183-VIII [On the openness of the use of public funds: Law of Ukraine dated February 11, 2015, № 183-VIII]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy — Information from the Verkhovna Rada of Ukraine, 16. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/183-19> [in Ukrainian].
10. Khmelkov, A. V. (2015). Invariantnost' ierarhii institucional'noj infrastruktury stabil'nosti publichnykh finansov kak zakonomernyj rezul'tat realizacii funkcij finansov [Invariance of the hierarchy of the institutional infrastructure of the stability of public finances — as a natural result of the implementation of finance functions]. Ekonomika ta derzhava — Economy and the state, 8, 25—28 [in Russian].
11. Derzhavna kaznacheiska sluzhba Ukrainy. (n. d.). Zvit pro vykonannia Zvedenoho biudzhetu Ukrainy za 2017 rik [Report on implementation of the Consolidated Budget of Ukraine for 2017]. Retrieved from <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=400657> [in Ukrainian].
12. Kabinet Ministriv Ukrainy. (n. d.). Pro zatverdzhennia biudzhetu Pensiinoho fondu Ukrainy na 2017 rik: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18 sichnia 2017 roku № 17 [On approval of the budget of the Pension Fund of Ukraine for 2017: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated January 18, 2017 № 17]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/17-2017-%D0%BF> [in Ukrainian].
13. Kabinet Ministriv Ukrainy. (n. d.). Pro zatverdzhennia biudzhetu Fondu sotsialnoho strakhuvannia Ukrainy na 2017 rik: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 1 bereznia 2017 roku № 104 [On approval of the budget of the Social Insurance Fund of Ukraine for 2017: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 1, 2017 № 104]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/104-2017-%D0%BF> [in Ukrainian].
14. Kabinet Ministriv Ukrainy. (n. d.). Pro zatverdzhennia biudzhetu Fondu zahalnoobov'iazkovoho derzhavnoho sotsialnoho strakhuvannia na випадок bezrobittia na 2017 rik: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 1 bereznia 2017 roku № 102 [On approval of the budget of the Mandatory State Social Insurance against Unemployment for 2017: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 1, 2017 № 102]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/102-2017-%D0%BF> [in Ukrainian].
15. Kabinet Ministriv Ukrainy. (n. d.). Pro skhvalennia zvit pro vykonannia Zakonu Ukrainy «Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2017»: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28 bereznia 2018 roku № 197-r [On approval of the Report on the implementation of the Law of Ukraine «On the State Budget of Ukraine for 2017»: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 28, 2018 № 197-p]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/197-2018-%D1%80> [in Ukrainian]

The article is recommended for printing 10.12.2018

© Khmelkov A.